

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Εισαγωγή

Τον Δεκέμβριο του 2012 η «Δημιουργική Ομάδα Schooligans» διοργάνωσε το πρώτο πανελλήνιο συνέδριο για τα δικαιώματα των μαθητών στο σχολείο με τίτλο «Ξεστραβώσου! Μάθε τα Δικαιώματά σου». Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε με τη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού προγράμματος «Νέα Γενιά σε Δράση» και την υποστήριξη του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης.

Το κίνητρο για τη διοργάνωση του Συνεδρίου ήταν η διαπίστωση ότι αν και η λέξη «δημοκρατία» υπάρχει παντού στα ελληνικά σχολεία (στα βιβλία, στις εκθέσεις των μαθητών, στις παραδόσεις των φιλολόγων), η δημοκρατία συχνά απουσιάζει από την καθημερινή ζωή του σχολείου. Για παράδειγμα, όλοι ξέρουμε τι γίνεται όταν ένας μαθητής προσβάλει έναν καθηγητή: Τρώει αποβολή. Τι γίνεται, όμως, όταν ένας καθηγητής προσβάλει έναν μαθητή; Τι μπορεί να κάνει ο μαθητής; Τι μπορεί να κάνει το 15μελές; Τι μπορεί να κάνει ένα σχολείο όταν αντιμετωπίζει κρούσματα ρατσισμού και bullying;

Με αυτά και άλλα πολλά ερωτήματα ασχολήθηκε το Συνέδριο, στο οποίο συμμετείχαν 42 μαθητές Λυκείου από όλη την Ελλάδα. Τα παιδιά κατέθεσαν τις προσωπικές τους μαρτυρίες, συζήτησαν με εμπειρογνώμονες για τις δυνατότητες που έχουν να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους και τέλος, πρότειναν λύσεις για μια πιο δημοκρατική και δημιουργική συνύπαρξη στον χώρο του σχολείου. Κατά τη διάρκεια των τριών ημερών παραβρέθηκαν 100 περίπου μαθητές και εκπαιδευτικοί, οι οποίοι έθεσαν τα δικά τους ερωτήματα στους εισηγητές. Το Συνέδριο ολοκληρώθηκε με μία συμβολική επίσκεψη στον χώρο της Πνύκας, όπου έγινε η ψήφιση των προτάσεων που είχαν κατατεθεί στο συνέδριο.

Το συνέδριο «Ξεστραβώσου! Μάθε τα δικαιώματά σου» οργανώθηκε από τη Δημιουργική Ομάδα Schooligans στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Νέα Γενιά σε Δράση με την Υποστήριξη του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης.

Τα συμπεράσματα του Συνεδρίου δεν είναι καθόλου κολακευτικά για την καθημερινότητα των παιδιών στο ελληνικό σχολείο. Στο Συνέδριο καταγράφηκαν με αφοπλιστική ειλικρίνεια μια σειρά από περιστατικά βίας, αυθαιρεσίας και προσβολής της αξιοπρέπειας των παιδιών, με πρωταγωνιστές εκείνους που έχουν ως αποστολή να τα μορφώσουν και να τα βοηθήσουν να εξελιχθούν σε ενεργούς πολίτες: τους καθηγητές τους. Ακούστηκαν όμως και πολύτιμες ιδέες για τη βελτίωση της κατάστασης, οι οποίες προέρχονται από τα ίδια τα παιδιά, τα οποία ποτέ ως τώρα δεν έχουν ερωτηθεί για καμία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

Ελπίζουμε τα συμπεράσματα και οι προτάσεις αυτές να λειτουργήσουν ως έναυσμα για προβληματισμό σε όσους εμπλέκονται, άμεσα ή έμμεσα, στον χώρο της Παιδείας (πολιτικοί, καθηγητές, γονείς, δημοσιογράφοι), αλλά κυρίως ως έναυσμα για δράση. Προς τη κατεύθυνση αυτή, κυκλοφόρησε λίγους μήνες μετά το Συνέδριο ένας πρακτικός «Οδηγός Δικαιωμάτων του μαθητή», που ενημερώνει τα παιδιά για την εκπαιδευτική νομοθεσία και τους τρόπους να διεκδικούν τα δικαιώματά τους.

Χρήστος Ιωαννίδης,
Δημιουργική Ομάδα Schooligans

Η Δημιουργική Ομάδα Schooligans (www.theschooligans.gr) είναι μια ομάδα μαθητών και καθηγητών που έχει ως στόχο να δώσει διέξοδο στην δημιουργική ενέργεια των μαθητών που καταπιέζεται στα ελληνικά σχολεία. Κεντρικές δραστηριότητες των Schooligans αποτελούν:

α) η διοργάνωση του φεστιβάλ Schoolwave, ενός τριήμερου φεστιβάλ μουσικής, το οποίο γίνεται κάθε χρόνο από το 2005 στην Αθήνα. Μαθητικά και φοιτητικά συγκροτήματα από την Ελλάδα και την Ευρώπη έρχονται για να παίξουν τη μουσική τους πάνω σε μια τεράστια σκηνή μπροστά σε χιλιάδες συνομηλίκους τους. Για τρεις μέρες είναι οι πρωταγωνιστές σε ένα έργο που γράφουν οι ίδιοι και όχι οι μεγάλοι γι' αυτούς.

β) η έκδοση του περιοδικού «Schooligans», ενός εντύπου που απευθύνεται σε μαθητές, φιλοξενεί τις απόψεις τους χωρίς λογοκρισία και προσπαθεί με χιούμορ και χωρίς προκαταλήψεις να προσεγγίσει πρόσωπα της εξουσίας.

Για περισσότερες πληροφορίες: www.theschooligans.gr/ksestravosou.

Επικοινωνία: theschooligans@yahoo.gr

ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Πρώτος στόχος του Συνεδρίου ήταν να καταγραφεί μια εικόνα της δημοκρατικότητας των ελληνικών σχολείων. Μαθητές από όλη την Ελλάδα κατέθεσαν χωρίς λογοκρισία τις εμπειρίες τους, ως «θύματα» ή ως αυτόπτες μάρτυρες. Τα ζητήματα που καταγράφηκαν ήταν ποικίλα και σοβαρά. Τα δικαιώματα των μαθητών και οι παραβιάσεις τους αφορούν λίγο πολύ όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής αλληλεπίδρασης μαθητών με μαθητές και μαθητών με διδάσκοντες, μέσα στο σχολείο, αλλά ενίοτε και εκτός. Ακολουθούν οι βασικές θεματικές που αναδείχθηκαν και αποσπάσματα από χαρακτηριστικές μαρτυρίες μαθητών:

Οι βασικές θεματικές που αναδείχθηκαν ήταν:

- **Συμπεριφορά καθηγητών** προς μαθητές: προσβολές, ψάξιμο προσωπικών αντικειμένων, ψυχολογική βία, παρατηρήσεις για την εμφάνιση τους, χειροδικία, σεξιστική συμπεριφορά.
- **Επιβολή ποινών** – αποβολών μη επαρκώς δικαιολογημένων ή παράτυπων, χρήση της βαθμολογίας και των απουσιών ως κίνητρο ή αντικίνητρο για θέματα άσχετα με τη θεσμοθέτησή τους.
- **Περιστατικά ρατσισμού – bullying** (σχολικού εκφοβισμού) απέναντι σε παιδιά με διάφορες αφορμές: εθνοτική καταγωγή, εμφάνιση, ειδικές ανάγκες, εγκυμοσύνη κ.λπ.
- **Υποχρεωτική συμμετοχή** σε προσευχή, θρησκευτικά, παρελάσεις – σχολικές γιορτές, ρόλο απουσιολόγου κ.λπ. / Αποκλεισμός από ρόλο σημαιοφόρου.
- **Προβλήματα διαδικασιών στις εκλογές** 5μελών – 15μελών και τις αρμοδιότητές τους, απαξίωση του θεσμού.
- **Τεστ – διαγωνίσματα – βαθμολογίες** με προβληματικούς όρους.
- **Πολιτική προπαγάνδα** από καθηγητές.
- **Θέματα προσωπικών δεδομένων και στιγματισμού**, π.χ. φήμες για χρήση ναρκωτικών που παρουσιάζονται ως βεβαιότητα.
- **Οι καταλήψεις** ως τρόπος διεκδίκησης.
- **Εξώθηση μαθητών σε ιδιαίτερα** μαθήματα από τους ίδιους τους καθηγητές τους.
- **Υποχρέωση στην αγορά βιβλίων και αθλητικής περιβολής** από άνεργους γονείς.
- **Πρόβλήματα πρόσβασης** στο σχολείο σε συγκεκριμένες περιοχές.

Αποσπάσματα από χαρακτηριστικές μαρτυρίες μαθητών:

- Καλλιόπη, Γ' Λυκείου, Ηράκλειο Κρήτης: «Ο καθηγητής από τα νεύρα του μου πέταξε μια καρέκλα. Ενημερώσαμε τη διευθύντρια, αλλά δεν έκανε τίποτα. Η απάντησή της ήταν: “Τον βγάλατε εκτός ορίων”»
- Σταμάτης, Β' Λυκείου, Αλεξανδρούπολη: «Στην τρίτη γυμνασίου είχα αφήσει λίγα γένια. Ο διευθυντής μου μού είπε πως για να με αφήσει να γράψω στις εξετάσεις του Ιουνίου, θα πρέπει ή να ξυριστώ ή να με ξυρίσει ο ίδιος. Έβγαλε το ξυραφάκι και με ξύρισε ο ίδιος!»
- Έλενα, Γ' Λυκείου, Μουσικό Λύκειο: «Καθηγητής κιθάρας αποκτούσε περίεργη οικειότητα με τις μαθήτριάς του. Μιλούσε άσεμνα για καθηγήτριες, έκανε σεξιστικά σχόλια, τραβούσε

φωτογραφικό υλικό των παιδιών την ώρα που έπαιζαν κιθάρα κ.ά. Μετά από αρκετά περιστατικά το θέμα πήρε μεγάλες διαστάσεις και κατέληξε στο διευθυντή. Ο καθηγητής δεν τιμωρήθηκε, παρόλο που αρκετοί συνάδελφοί του έμαθαν για τα περιστατικά και χαρακτήρισαν τη συμπεριφορά του απαράδεκτη»

- Ρόζμαρι, Α' Λυκείου, Αθήνα: «Στο σχολείο μου γίνονται συνεχώς παρατηρήσεις στους μαθητές για την εμφάνισή τους. Το πρόβλημα είναι ότι αρκετοί καθηγητές λαμβάνουν υπόψιν στη βαθμολογία των μαθητών την εμφάνιση των παιδιών και όχι μόνο την απόδοσή τους»
- Ανύσια, Α' Λυκείου, Σάμος: «Ένας καθηγητής στο σχολείο μου, όχι μόνο αφήνει σεξιστικά υπονοούμενα σε μαθήτριες, αλλά και παρακινεί τα αγόρια της τάξης να κάνουν το ίδιο»
- Κώστας, Α' Λυκείου, Μυτιλήνη: «Καθηγήτρια έβρισε και χτύπησε μαθητή στο πρόσωπο με βιβλίο, επειδή... δεν πρόσεχε στο μάθημα»
- Κώστας, Γ' Λυκείου, Αθήνα: «Καθηγητής άρχισε να βρίζει συμμαθητές μου για να σταματήσουν να μιλάνε μες στην τάξη. Είχε χάσει τελείως τον έλεγχο. Όταν μια συμμαθήτριά μου διαμαρτυρήθηκε, πλησίασε προς το μέρος της και τη χτύπησε στο πρόσωπο»
- Αγάπη, Γ' Λυκείου, Πολύγυρος: «Καθηγήτρια πήρε το τετράδιο ενός παιδιού που έγραφε προσωπικά του πράγματα και το παρέδωσε στη διεύθυνση του σχολείου. Μετά άρχισε να διαδίδει τι έγραφε το τετράδιο»
- Αναστάσης, Β' Λυκείου, Λευκάδα: «Στο σχολείο μου υπάρχουν αρκετά παιδιά που έχουν δυσλεξία και πολλές φορές οι καθηγητές τους φέρονται απαράδεκτα. Συγκεκριμένα, μια φιλόλογος, όταν τελειώναμε το διαγώνισμα, είπε στον μαθητή: “Ό,τι έγραψες, έγραψες. Θέλω να φύγω τώρα, έχουμε και δουλειές!”. Πήρε το γραπτό του χωρίς φυσικά να εξετάσει τον συμμαθητή μου προφορικά»
- Άννα, Γ' Λυκείου, Πύργος: «Είμαι παιδί οικονομικών μεταναστών. Με πολύ κόπο κατάφερα να γίνω πολύ καλή μαθήτρια και τρεις φορές σημαιοφόρος. Σταδιακά, οι συμμαθητές μου απομακρύνθηκαν από εμένα και με σχολίαζαν ειρωνικά»
- Εμμανουέλα, Γ' Λυκείου, Κρήτη: «Μια συμμαθήτρια μου έμεινε έγκυος. Ήταν τέτοια η κριτική και η ειρωνεία σε βάρος της που αναγκάστηκε να φύγει απ' το σχολείο»
- Αναστασία, Α' Λυκείου, Αθήνα: «Στο Γυμνάσιο είχα δει να δέρνουν μια συμμαθήτριά μου έξω από το σχολείο. Οι καθηγητές απλά παρατηρούσαν και ο διευθυντής είπε “δεν μπορώ να κάνω τίποτα, είναι εκτός σχολείου”»
- Διονύσης, Β' Λυκείου, Κέρκυρα: «Οι συμμαθητές μου στο Γυμνάσιο με κοροϊδεύανε τόσο πολύ που αναγκάστηκα να αλλάξω σχολείο»
- Πέτρος, Β' Λυκείου, Σάμος: «Μια μέρα είχαμε πάρει άδεια από τον διευθυντή να κάνουμε συνέλευση για το Δεκαπενταμελές. Ένας συμμαθητής μας, αλλοδαπής καταγωγής, ζήτησε από έναν καθηγητή άδεια να πάρει κάποιους μαθητές για τη συνέλευση και ο καθηγητής τον πέταξε έξω από την αίθουσα βρίζοντάς τον για την εθνικότητα του»
- Ελένη-Ηλέκτρα, Β' Λυκείου, Αθήνα: «Στο σχολείο μου ο πληθυσμός είναι ένα μείγμα αλλοδαπών και Ελλήνων μαθητών. Οι Έλληνες μαθητές, όχι μόνο βρίζουν τους αλλοδαπούς μαθητές, αλλά τους χτυπούν και τους φτύνουν. Κάθε τόσο έρχεται η αστυνομία στο σχολείο»

- Παναγιώτης, Β' Λυκείου, Βέροια: «Συμμαθήτρια μου, αρκετά απόμακρη και μικροκαμωμένη, υποφέρει κάθε μέρα που έρχεται σχολείο. Κάποιοι συμμαθητές μου τη βρίζουν, τη φτύνουν, της φέρονται σαν να 'ναι σκουπίδι»
- Σταμάτης, Α' Λυκείου, Αλεξανδρούπολη: «Όταν διαφώνησα με καθηγητή για το θέμα των θρησκευτικών εικόνων στη σχολική αίθουσα, η απάντησή του ήταν πως “δεν τον ενδιαφέρουν οι κομμουνιστικές απόψεις, αφού ζούμε σε θρησκευτικό κράτος”»
- Πέτρος, Β' Λυκείου, Σάμος: «Καθηγήτρια ερχόταν στο σχολείο φορώντας κονκάρδες ακροδεξιού κόμματος. Προπαγάνδιζε υπέρ του, προσπαθώντας να μας πείσει πως θα ήταν καλύτερα να έχουμε αυτό το κόμμα στην κυβέρνηση της Ελλάδας»
- Γιώργος, Β' Λυκείου, Αθήνα: «Στο σχολείο μου μας ρίχνουν συνέχεια αποβολές για το κάπνισμα, την ώρα που οι ίδιοι οι καθηγητές καπνίζουν ανενόχλητοι»
- Φωτεινή Μητσώνη, φιλόλογος σε σχολείο της Αττικής: «Δύο παιδιά της πρώτης γυμνασίου αυνανιζόντουσαν κρυφά στο τελευταίο θρανίο. Η διευθύντρια τους έδωσε πενθήμερη αποβολή, χωρίς να συγκαλέσει τον Σύλλογο ως όφειλε, και την άλλη μέρα, στην ώρα της προσευχής, ανακοίνωσε την αποβολή και τον αυνανισμό μπροστά σε όλο το σχολείο. Τα παιδιά αναγκάστηκαν να αλλάξουν σχολείο»
- Κώστας, Γ' Λυκείου, Πάτρα: «Είμαι Αλβανός στη καταγωγή. Στη τελευταία τάξη του δημοτικού πραγματοποιήθηκε κλήρωση μεταξύ των άριστων μαθητών και αναδείχθηκα σημαιοφόρος για την παρέλαση της 25ης Μαρτίου. Μητέρα συμμαθήτριας μου ζήτησε επανάληψη της κλήρωσης προκειμένου η σημαία να δοθεί σε Έλληνα μαθητή. Στο γυμνάσιο, όταν ξαναβγήκα σημαιοφόρος, αρνήθηκα εγώ ο ίδιος να κρατήσω την ελληνική σημαία»
- Φωτεινή, Αργυρούπολη, (απόφοιτη): «Στη Β' λυκείου υπήρξα η μαθήτρια με τη μεγαλύτερη βαθμολογία στο τμήμα μου. Όταν εξέφρασα την άρνηση μου στο διευθυντή να γίνω η απουσιολόγος του τμήματος μου, εκείνος με έντονο ύφος επικαλέστηκε το νόμο και με ανάγκασε να γίνω απουσιολόγος»
- Μαρία, Α' Λυκείου, Αθήνα: «Σε μαθητική παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου δεν υπήρξε αναμενόμενη συμμετοχή. Ο διευθυντής για να εξασφαλίσει τη συμμετοχή στην επόμενη παρέλαση, δήλωσε πως έχει τη λίστα με τα ονόματα των μαθητών που ήδη είχαν λάβει μέρος και θα φροντίσει να ευνοηθούν βαθμολογικά για το επόμενο τετράμηνο»
- Βάιος, Γ' Λυκείου, Πολύγυρος: «Κατά την διάρκεια των εκλογών του 15μελους συμβουλίου μια συμμαθήτρια μου μιλούσε στο κινητό της την ώρα του διαλείμματος. Όταν την είδε ένας καθηγητής, την πήγε στη διευθύντρια και της δώσανε διήμερη αποβολή. Η συμμαθήτρια μου ψήφισε κανονικά, αλλά μετά η λυκειάρχης την κάλεσε στο γραφείο και απαίτησε να βγει το ψηφοδέλτιο της από την κάλη ή να πει ποια άτομα ψήφισε, ώστε να τους αφαιρεθεί η ψήφος»
- Κωνσταντίνος, Γ' Λυκείου, Πάτρα: «Είχα δηλώσει υποψηφιότητα στις εκλογές για το 15μελές, αλλά το όνομά μου έλειπε από τα ψηφοδέλτια. Όταν απευθύνθηκα στο διευθυντή εκείνος δεν έκανε τίποτα. Χρειάστηκε να γίνει κατάληψη στο σχολείο για να δεχθεί να επαναληφθούν οι εκλογές»
- Περσεφόνη, Β' Λυκείου, Ικαρία: «Όταν ανακοινώθηκε ότι σταματάνε τα λεωφορεία να μεταφέρουν τα παιδιά από τα χωριά στο σχολείο μας, ξεκινήσαμε κατάληψη. Η κατάληψη

συνεχίστηκε για μεγάλο διάστημα έως ότου το δημαρχείο και άλλοι φορείς ενδιαφέρθηκαν και δικαιωθήκαμε. Το τίμημα ήταν η ακύρωση όλων των εκδρομών που δικαιούται κάθε τάξη»

- Νιτούς, Β' Λυκείου, Σαλαμίνα: «Υπάρχουν καθηγητές που εξαναγκάζουν έμμεσα τους μαθητές να πηγαίνουν στα φροντιστήρια που διδάσκουν οι ίδιοι. Καθηγητής μαθηματικών μου κατέβασε τον βαθμό, επειδή δεν παρακολουθούσα το μάθημά του εκτός σχολείου»

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάποια βασικά συμπεράσματα από τις μαρτυρίες των μαθητών, αλλά και το διάλογο που ακολούθησε με το πάνελ εκπαιδευτικών του Συνεδρίου, είναι τα εξής:

- Σε πολλές περιπτώσεις οι μαθητές δεν γνωρίζουν ποια είναι τα δικαιώματά τους και τι προβλέπει η σχολική νομοθεσία.
- Σε αρκετές περιπτώσεις οι καθηγητές και διευθυντές σχολείων αγνοούν ή αδιαφορούν για τη σχολική νομοθεσία, ενώ συχνά ο νόμος ερμηνεύεται και εφαρμόζεται με στρεβλώσεις ή επιλεκτικά.
- Οι μαθητές συχνά δεν γνωρίζουν τις διαδικασίες που μπορούν να ακολουθήσουν για να διεκδικήσουν το δίκιο τους, είτε αυτό αφορά στην έγγραφη υποβολή ερωτημάτων ή παραπόνων προς τη διεύθυνση του σχολείου, είτε αφορά στη δυνατότητα που έχουν να επικοινωνήσουν με φορείς που ασχολούνται με την προάσπιση των δικαιωμάτων τους, όπως ο Συνήγορος του Παιδιού.
- Οι καθηγητές συχνά μένουν αμήχανοι ή αδιάφοροι μπροστά σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού, ρατσιστικών επιθέσεων κ.λπ. μεταξύ μαθητών. Έτσι καλλιεργείται ένα κλίμα ανοχής και ατιμωρησίας, το οποίο θρέφει περαιτέρω το φαινόμενο.
- Παρατηρείται συχνά απροθυμία ανάληψης πρωτοβουλιών από τη διεύθυνση των σχολείων, σε περιπτώσεις συμπεριφορών καθηγητών που είναι επικίνδυνες για τη σωματική και ψυχική υγεία των μαθητών (χειροδικία, εκφοβισμός, σεξουαλική παρενόχληση μαθητών). Οι συμπεριφορές αυτές δεν διερευνώνται, μένουν ατιμώρητες και επαναλαμβάνονται. Παράλληλα, πλήττεται το αίσθημα δικαιοσύνης που θα έπρεπε να καλλιεργείται στους μαθητές.
- Οι μαθητές καταφεύγουν ορισμένες φορές στην κατάληψη γιατί κατά την γνώμη τους είναι ο μόνος τρόπος να ακουστούν.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ένας άλλος κεντρικός στόχος του Συνεδρίου ήταν να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για την παροχή ενημέρωσης προς τους μαθητές σχετικά με τα δικαιώματά τους στο σχολείο και τις προβλέψεις της σχολικής νομοθεσίας. Για το σκοπό αυτό, ένα πάνελ εμπειρογνομόνων, αποτελούμενο από την Χρυσάνθη Κουμπάρου, σχολική σύμβουλο φιλολόγων στον Πειραιά, την Μάρω Τάγαρη-Διαμαντάκου, διευθύντρια στο 5ο ΓΕΛ Κορυδαλλού και τον Μπάμπη Χαμαλίδη, καθηγητή στο 1ο ΕΠΑΛ Κορυδαλλού, απαντούσαν σε όλες τις απορίες των παιδιών για το τι προβλέπει ο νόμος και το πώς θα μπορούσαν να αντιδράσουν σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, εισηγητές, οι οποίοι λόγω θέσης και εμπειρίας, μπορούν να βοηθήσουν με πληροφορίες ή και παρεμβάσεις ανέβηκαν στο βήμα και παρουσίασαν τη δράση τους:

- Ο Γιώργος Χουλιαράς, από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Διεύθυνση Κοινωνικής Συμμετοχής), μίλησε για τις “Εθνικές Πολιτικές που διέπουν τα θέματα του σχολικού εκφοβισμού”.
- Ο Τάκης Καμπύλης, διευθυντής του ραδιοφωνικού σταθμού “Αθήνα 9.84” μίλησε για “Τα χρώματα στην εκπαίδευση”.
- Ο Γιώργος Μόσχος, Συνήγορος του Παιδιού, μίλησε για τον ρόλο του συγκεκριμένου θεσμού στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού στο σχολείο.
- Η Ντορέττα Αστέρη, Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής της Διεθνούς Αμνηστίας, μίλησε για το πώς “Όταν τα Δικαιώματα πάνε Σχολείο κάτι Ξεστραβώνει”.
- Ο Άλκης Τσιάντης (Αναπληρωτής επιστημονικός υπεύθυνος) και η Ελίνα Δημητροπούλου (επιστημονική συνεργάτις) από την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ) μίλησαν για την “Πρόληψη και αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού”.
- Ο Μπάμπης Χαμαλίδης, καθηγητής Φυσικής στο 1ο ΕΠΑΛ Κορυδαλλού, έκανε μια πρωτότυπη ομιλία με τίτλο “Κύριε, σειρά μας να σας βαθμολογήσουμε!”, προτείνοντας έναν τρόπο αξιολόγησης των καθηγητών από τους ίδιους τους μαθητές τους.
- Ο Δημήτρης Σπαντίδης, καθηγητής Χημείας στο Μουσικό Λύκειο Παλλήνης, παρουσίασε περιστατικά που βίωσε ως καθηγητής, όπου μαθητές τιμωρήθηκαν με υπερβολικά αυστηρές ποινές για ασήμαντη αφορμή. Ο τίτλος της ομιλίας του ήταν “Για ένα φιλί”.
- Η Φωτεινή Μητσώνη, φιλόλογος στο 3ο Γυμνάσιο Νίκαιας, μίλησε για τα ιδιαίτερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν “τα πρωτάκια”.
- Ο Henry Readhead (καθηγητής) και ο Christopher Norton Pring (μαθητής) του αντιαυταρχικού σχολείου Summerhill της Αγγλίας μίλησαν για το σχολείο τους, όπου συμβαίνει κάτι σοκαριστικό για την ελληνική πραγματικότητα: μαθητές και καθηγητές έχουν ίσα δικαιώματα.

Ως απάντηση στο κενό πληροφόρησης των μαθητών σχετικά με τα δικαιώματά τους στο σχολείο, η Δημιουργική Ομάδα Schooligans προχώρησε στην **έκδοση χρηστικού Οδηγού Δικαιωμάτων των Μαθητών στο Σχολείο**, ο οποίος θα διανεμηθεί σε θεσμικούς φορείς αρμόδιους για θέματα Παιδείας, στις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των Περιφερειών της χώρας, σε σχολεία όλης της χώρας, σε εκπροσώπους των ΜΜΕ και φυσικά στους μαθητές που συμμετείχαν στο Συνέδριο. Ο

Οδηγός επισυνάπτεται σε ηλεκτρονική μορφή στο παρόν κείμενο συμπερασμάτων του Συνεδρίου. Πέρα από την έκδοση του Οδηγού, καταγράφεται ακολούθως σειρά **Προτάσεων**, οι οποίες αφορούν κυρίως στην ανάληψη πρωτοβουλιών από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας και άλλων θεσμικών φορέων, με στόχο την ενίσχυση της δημοκρατίας στα σχολεία και της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών:

- Ανάληψη πρωτοβουλιών από πλευράς Υπουργείου Παιδείας για την ενημέρωση των σχολικών συμβουλίων (μαθητές, καθηγητές, γονείς) σχετικά με την ισχύουσα σχολική νομοθεσία: αποστολή σχετικής εγκυκλίου, με την νομοθεσία κωδικοποιημένη σε εύχρηστη μορφή, κατά την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στα σχολεία φορέων που εργάζονται για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών: για παράδειγμα, ενημέρωση των μαθητών για το έργο του Δικτύου Κατά της Βίας στο Σχολείο, για το έργο του Συνηγόρου του Παιδιού και τη δυνατότητα υποβολής «αναφοράς» σε αυτόν κλπ.

Εντούτοις, οι πιο καίριες και δημιουργικές προτάσεις προέκυψαν από τους ίδιους τους μαθητές, κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου. Οι προτάσεις αυτές -κάποιες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί από την “Δημιουργική ομάδα Schooligans”- καταγράφονται ακολούθως με την ελπίδα να εξεταστούν το συντομότερο από τους αρμόδιους φορείς, ώστε το σχολείο να γίνει πιο δίκαιο και δημοκρατικό.

Προτάσεις Μαθητών κατά τη Διάρκεια του Συνεδρίου

1. Τρόποι ενημέρωσης των μαθητών σε όλη την Ελλάδα για τα δικαιώματά τους

- Ιστοτόπος ή/και Facebook group "Ξεστραβώσου", όπου να απαντώνται ερωτήματα μαθητών σχετικά με τα δικαιώματά τους εντός μιας εβδομάδας.
- Έκδοση εντύπου "Οδηγός Δικαιωμάτων του Μαθητή" που να διανέμεται σε όλα τα σχολεία.
- Web comic με παραδείγματα περιστατικών παραβίασης δικαιωμάτων και απαντήσεις.
- Δημιουργία video με αποσπάσματα από το πρώτο Συνέδριο.
- Συναυλίες, θεατρικό σκετς, γκράφιτι κ.λπ. με θέμα τα δικαιώματα των παιδιών.
- Ευρεία πρόσκληση εκπροσώπων σχετικών φορέων (Συνήγορος Παιδιού, ΕΨΥΠΕ, κ.λπ.) σε σχολεία για ενημέρωση.
- Ιστοσελίδα με τα δικαιώματα των παιδιών στον ιστότοπο του Υπουργείου Παιδείας.

2. Τρόποι ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού

- Καθιέρωση του συνεδρίου για τα δικαιώματα των μαθητών σε ετήσια βάση.
- Κοινωνικό μήνυμα (τηλεοπτικό/ ραδιοφωνικό) με υλικό από το συνέδριο.
- Ντοκιμαντέρ μικρού μήκους με αναπαράσταση πραγματικών συμβάντων.

3. Τρόποι προστασίας των μαθητών

- Υποχρεωτική παρουσία ψυχολόγου στο σχολείο για μαθητές, καθηγητές και γονείς.
- Σύσταση εξωσχολικού «εφετείου» στο οποίο θα μπορούν να προσφεύγουν οι μαθητές, όταν πιστεύουν ότι έχουν αδικηθεί από μία ποινή, προκειμένου να ακυρωθεί.
- Ψυχολογικά τεστ σε καθηγητές ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Δημιουργία θεσμού «Συνηγόρου των μαθητών», όπου ένας καθηγητής που θα επιλέγεται από τους μαθητές, θα τους βοηθάει να υπερασπιστούν τον εαυτό τους όποτε χρειάζεται να απολογηθούν (στον Σύλλογο των καθηγητών ή στον Διευθυντή) και θα τους ενημερώνει για τα δικαιώματά τους
- Στο μάθημα του project Α' και Β' Λυκείου να συμπεριληφθεί το θέμα των δικαιωμάτων των μαθητών.
- Τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας στο Υπουργείο Παιδείας για άμεση καταγγελία ακραίων περιπτώσεων (π.χ. σωματικής βίας).

4. Αλλαγές στην εκπαιδευτική νομοθεσία

- Αξιολόγηση του καθηγητή και από τους μαθητές του, στο τέλος της σχολικής χρονιάς, μέσα από ανώνυμο ερωτηματολόγιο που θα συμπληρώνεται ηλεκτρονικά.
- Αναστολή των αποβολών για τις ημέρες των μαθητικών εκλογών, ώστε να μην αποκλείονται οι αποβληθέντες από την εκλογική διαδικασία.
- Να ενημερωθούν οι μαθητές για τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών και να έχουν λόγο στο μοντέλο που θα επιλεγεί για την Ελλάδα.